

Rekordmennyiségű napraforgó

Oroszországban a napraforgó idei termésének betakarítása folyik, és már most világos, hogy ez rekord jellegű lesz. A Becslések szerint a termés mintegy 9 millió tonnányi lesz, ami lényegesen magasabb, mint az előző, 2008-ban elért maximális 7,3 tonnányi mennyiség. Rekordot jelentene az olajos magvak összesített betakarítására vonatkozóan is, ami közel 12 millió tonnányi lehet. Ennek eredményeként ezeknek a növényeknek árai gyorsan csökkennek. Ebben a helyzetben a hazai mezőgazdasági termelőket jól támogatná a kiviteli vámok fokozatos megszüntetése.

Az olajos magvak jelenlegi rekord jellegű termés a velük bevetett termőterületek növelésével kapcsolódik össze. Ez a mezőgazdasági termelők arra való törekvésével magyarázható, hogy kevésbé függjenek a gabonaféléktől. Figyelemre méltó, hogy ezt a rekordot 2010 után érjük el, amikor az állam embargót rendelt el az exportra és közvetlenül a gabonapiac szabályozásával kezdett megbirkózni, ami az árak csökkenését okozta.

A mezőgazdasági termelők számára gyakran az életmentő „varázspálcát” jelentheti a napraforgó a magas jövedelmezősége miatt, mert más kultúrákban szenvedett veszteségeinek kompenzálását segíti elő. De az idén nem sokat kereshetnek rajta a termelő gazdák, mivel a napraforgó ára erőteljesen csökken. Jelenleg az átlagos ár 10 rubel/kg alá esett, míg egy évvel ezelőtt 20 rubel/kg, egy hónappal ezelőtt pedig mintegy 12 rubel/kg volt.

A napraforgó árát csökkentő egyik ok a napraforgóolaj árának csökkentése. Ukrajna, a napraforgóolaj legnagyobb exportőre a világon, a napraforgó nagy termésmennyiségét takarítja be az idén, ugyanúgy mint mi is. A helyi termelők termékeiket agresszív üzletpolitikával adják el, attól féltve, hogy az újév elejétől kezdve kiviteli vámokat fognak alkalmazni, és ennek következtében a napraforgóolaj világpiaci ára csökken. Az orosz piac pedig az idén az export piaccal kapcsolódik össze szorosan. Arra számítunk, hogy Oroszország rekord mennyiségű – több mint 1 millió tonna – olajat fog kivinni.

A napraforgó piacát és árait befolyásoló másik fontos tényező, hogy egyre kisebb a verseny a feldolgozók között. Számuk csökken, és a rendelkezésre álló kapacitásaik jelentősen kevesebb, mint az olajnövények jelenlegi termése.

A farmerek és a feldolgozók között megállapodások várhatók, a piaci árakat korlátozó határértékek meghatározására gyakorolható hatása közel áll a nullához. Először is, nem világos, melyik termelőszövetségek képesek aláírni ilyen megállapodásokat, és milyen kényszerítő intézkedéseket tehetnek arra, hogy a megadott szinten tartsák meg az árakat. Másodsor, még ha az árak hivatalosan meg is maradnak, teljesen világos, hogy közös akarattal esetén is mindkét fél sok trükköt alkalmazhat ahhoz, hogy jelentősen változtassa az ügylet feltételeit.

Ezt sikeresen bizonyította az agrárgazdálkodók és olajtermelők nevében a legutóbbi két héttel ezelőtt aláírt megállapodás, amelynek feltételezett célja azt jelentette, hogy minimális felvásárlási árakat határozzon meg a napraforgóra. A megállapodás értelmében a napraforgó ára nem csökkenhet 11 rubel/kg alá. Most a legtöbb nagy termelő régióban az árak e sinthez képest 10-20%-kal alacsonyabbak, és valószínűleg ez nem az alsó határ.

Az ilyen megállapodások több kárt okoznak mint hasznot. A tény az, hogy a tárgyalások félrevezető, ahelyett hogy konstruktív intézkedésekkel segítenék a mezőgazdasági termelőket. 2001 óta az olajos magvak piacán külön törvények szerint

élnék. Míg Oroszországban nincsenek korlátozások gabonaexportra, ugyanúgy mint a legtöbb fő termelő országban is, az olajos magvak exportján több mint tíz éve 20 százalékos vám van. Sőt, ez miatt az olaj kinyerésében az iparág lendületes fejlődésnek indult, azonban a mezőgazdasági termelőink fizetnek meg érte, mivel a legtöbb esetben csak egy vagy két olajfeldolgozó gyárnak adhatják el a termésüket az alternatívát kínáló exportőrök hiányában.

Az olajnövényekre rendelt kiviteli vám eltörlésére vagy csökkentésére vonatkozó kérdés már többször vetődött fel, de a témában nem történt érdemi előrelépés. Azonban reméljük, hogy a jelenlegi szezonban, ami ismét nehéz lesz a növénytermesztés számára, a kormány vissza fog térni erre a kérdésre.

Nem szeretném a vámokat pillanatok alatt nullára csökkentő intézkedéseket sürgetni, mivel ez a feldolgozókra nézve csapást jelentene. Ésszerűbb lenne a vámok fokozatos törlése a több évre előre meghirdetett ütemterv szerint. Ez segíteni fog mind a mezőgazdasági termelőknek a bevételeik növelésében, mind az olaj-kitermelési iparág vállalatainak, hogy a tevékenységükben alkalmazkodni tudjanak a változó körülményekhez.

Kiss Szilárd
I.o. Tanácsos
Agrárattasé
Moszkva
Tel. +7(985)3641453
email: SzKiss@mfa.gov.hu